

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

In Sertorium annotationes

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

eum viz suam iactantia & nugas apud alienos nihilque ad se pertinentem hominum turbam repressibile, quam effunderat apud domesticos. Guarinus mirum in modum hic oscitant.

553. c. *Quum salvari se ab exercitu Imperator sustinisset* Imperatoris nomen à militib. non nisi magna aliqua & ardua re gesta confecta que duci Romanorum solebat tribui. Quo maior apparuit Crassi pusillanimitas, qui vrbe modo direpta id nomen sibi imponi pateretur: nimirum qui non speraret se magno aliquo facinore id posse consequi. Quæ de imperatoris nomine dixi, ex historia Romana non sunt obscura. Cicero ipse rebus in Cicilia gestis imperatorem se dictum à militibus suis, ostendit, ad Cælium Rufum adilem curulem designatum scribens. Epistola nona libro secundo famil. & huius moris meminit, explicatque obiter eum in Philippica xiv. Appianus libro secundo Bellorum civilium, ait quondam omnib. præclarissimis facinoribus id nomen obtigisse: suo tempore et tributum qui de hostibus decem millia strauisset. vbi de Curionis in Africa rebus gestis loquitur. Varro libro quarto De lingua Latina: Prætor (inquit) dictus est qui præiret exercitui: Impetator, ab imperio populi, qui eos qui id attentasset oppressi hostis. Mandola quidem hæc sunt verba: sed ex quibus colligere tamen possumus, eum qui rem imperio populi dignam, & ad eius defensionem incrementumve facientem confecisset, imperatoris nomen meruisse. Cætera mitto, nam ne hæc quidem fuisset annotaturus, nisi interpretis error huic loco me lucem afferre iussisset: qui neq; consequutum id nomen Crassum dicit, quum quidem ob acceptum id suggilletur: & cætera peruertit.

Ibid. c. *Dea Hieropolitana* Junonis nimirum Assyria. Vide omnino Luciani libellum *ἱερωπολίτου θεοῦ*.

554. c. *Iuxta Zeugma* Vrbs est Euphrati imposta fluuio, nobilis apud geographos & historicos, ob pontem ibi in Euphrate ab Alexandro Magno factum ex catenis. Guarinus fluuium quendam obscure dixit.

555. a. *Lentes & salem* φακός καὶ ἄλας. apud Appianum, etiam in codice manuscripto, φακός καὶ μάζα legitur. pro quo libum aut aliquid tale licet intelligi, ex farina & humore seu liquore aliquo compactum. quod genus inferius adhibitum fuisse notum est: sicut & hoc, salem omnibus sacrificiis alias solitum fuisse vsurpari.

Ibid. c.] Is est qui apud Appianum Ἰσκαρος legitur: apud

Dionem lib. 40. Ἰσκαρος, Augarus. de quo ibi monui.

556. c. *Verum reuera fluxum quendam marinum vaste arena exercitum amplectentis* Xyl. vertit, *Sed immensi solitudinibus horribilibusque ambuis.* & annotat, *Ἰσκαρὸν πηλῶν ἢ Ἰσκαρὸν* (nam paulo inferius est *Ἰσκαρὸν ἀμμου κομπορὸν ἐπαρῶσαι*) acervum seu cumulum arenæ significat: quo modo *Ἰσκαρὸν ὄσειον* etiam apud Eustathium leguntur, & apud Lycophronem *Ἰσκαρὸν πημάτων*. Guarinus Æstum vertit, nescio cur ita. Appianus non habet *Ἰσκαρὸν*, (& quidem *Ἰσκαρὸν* erat scribendum) sed *χρῆμα δεινῶν ἐρήμων*, solitudinum horribilium. quæ lectio videtur sane commodior, eamque sum sequutus.

557. e. *Acroëte aduerterunt, &c.*] Persequi omnes interpretis lapsus, breuitatis causa super sedeo. hæc autem non inelegans sententia est ab eo omiſſa: quia (opinor) quum eam in Græco deprauatam offendisset, difficultate emendandi laborabat. quanquam ea magna non est, sensum intuentibus. Cæterum ne coniecturis vllis opus esset, Appiani Parthicus facit, vbi hæc recte eguntur ita: *βροντῆς μεμιγμένον, ἔντασ συνεισεκόπε, ὅπ' ἦν αἰδότηλον ἀκρὸν παρακλώτατον.* &c.

558. d. *Vel quod in compositam aciem incurrebant.*] Xyl. vertit, *Sive quod in compositum agmen incidissent* & annotat, *ἢ πὲρ συντάγμασιν ὁπλοῦσι.* ita vertendum putavi, vt aliquis saltem esset sensus: quasi diceret, quum essent experti vim Romani equitatus ordinibus suis stipari. Quod Guarinus dixit, *Præ timore ad suos reuersuri*, nihil habet Græcis verbis affine. Sane apud Appianum non *συντάγμασιν* est, sed *πέλασιν*, id est Locis palustribus. quod hic locum mihi habere non videtur. Mox Megabacchus nominatur: nomen haud scio quam Latino conueniens, aut Romano homini. Interpretes Cn. Plancum habet, nescio vnde petitum.

559. d. *Ischnas*] Legendum ex Appiano Ἰσκαρ. Dio videtur Ichniam nominare.

560. e. *Pernoctantes*] ἐπαυλισμένοι. Tibias hic nescio quas & cantus Guarinus commentus est, perinde atque obscurum si esset quid sit ἐπαυλιστέον.

564. c. *At qui sapientem habuerunt virum Aesopum, &c.*] Alludit ad festiuissimum Æsopi apologum, qui extat apud Stobæum in hanc sententiam. Vnumquemlibet hominem duas gestare manticas, in pectore alteram, alteram à tergo, in hanc eum sua, in illam aliorum vitia atque peccata reponere. inde fieri vt aliorum crebro, nostra nunquam aut raro perspiciamus delicta. Possem de hac re multa in medium proferre, nisi aliud agerem.

IN EVMENEM ANNOTATIONES
Guil. Xylandri & Herm. Crusarii,
interpretum.

EVmenes hic (nam fuerunt & alii hoc nomine) vnus fuit de successoribus Alexandri Magni: vt facile, cum quib. vixerit, ac quo tempore, appareat. Multa de eius rebus gestis sunt apud Diodorum Siculum lib. 18. & vita eius etiam in libello Ænili Probi (vt fertur) continetur descripta. Cardia autem patria eius, vrbs est Chersonesi Thraciæ non obscura. Antioris Sertorii vitam huic præmisit: & quia hæc incipit, *Ἐὐμένης δὲ* &c. cogitare possit aliquis, non abs re id factum: ac fortassis ita in aliis Græcis codicibus reperit ordinatas. Ego meum sequutus sum: neque quicquam est periculi.

584. b. *Et legiones ab amicis Alexandri recessere*] Xyl. vertit, *Orto inter regis socios & phalangem dissidio.* & annotat, Ita vocantur ii quos aulicos nos (puto) non incommode dicemus. Erant autem principes Macedonum, quorum plerosque Acrianus commemorat.

486. e. *Ipse equitibus trecentis fortissimis in agema centuriatis ἀγῆμα* vocabulum tale est quod consultius sit relinquere (quod video etiam optimos scriptores fecisse) quam vel Agmen vel quiduis aliud eius loco ponere. eius generis sunt etiam phalanx, sarissa, & multa alia ἀγῆμα (inquit Appianus in

Syriaco) *ἰσὶν ἰππέῖς ὀπληκτοί, καὶ πρὸ αὐτῶ ἀγῆμα λίγυται*, equites sunt delecti, atq; inde eis nomen. Vsurpat etiam Liuius hoc nomen, & vero ita vt pateat tam de peditum lecto agmine, quam de equitatu accipi. Plura huc conferre super sedeo.

588. a. *Villarum castellarumque*] Xyl. vertit, *Villas & artes.* & annotat, *ἰπυλῆες καὶ πτερυγία.* Ad verbum esset Quadraturia, intelliguntur (op: not) castella vel arces. Quod autem paulo ante est, *Nulla habetur pernicietis ratio.* prouerbium videtur esse, quo notentur ii qui grauissimo imminente periculo, adeoq; exitio, tamen aliis curis vacent, salutis suæ posthabita ratione Quod tum Alceras, Polemon & Docimus faciebant, quum quidam damnati à Macedonibus & ingruente Antigono, cum Eumene de imperio contenderent. Rectius Aristides, qui vt suos docuerit ista ambitione hostibus instantibus abstinere, ac salutis potius suæ & victoriæ parandæ curam gerere, in eius vita exposuit Plutarchus.

590. e. *Quindis*] Quinda castellum Cliciæ fuit, supra Anchialam situm, vbi thesauros suos Macedones habebant, & pecuniam regiam. Strabo lib. 14. infra in Demetrio alii.

IN SERTORIVM ANNOTATIONES
Guil. Xylandri & Herm. Crusarii,
interpretum.

586. c. *Ille discorptus ab amatoribus*] De Attibus ab apro interfectis nihil plane mihi constat Attem quidem, cuius apud Dindymenem est sanum & cultus, Phrygem fabulantur,

& eum ab apro fuisse interfectum, ex Hegeſi iuncte poeta refert lib. 7. Pausanias, quanquam fieri facile, in fabulis præsertim, potuit vt alii Phrygem, alij Syru dicerent. Quod ad A-

Etæonas attinet, eius qui à canibus laceratus traditur, notissima est fabula. Alterius non ita celebris est historia, quam reperere possunt lectores ex Apollonii scholiaste, in lib. 4. paragr. 75. tamen enim non diserte amoris ibi fit mentio: tamen quæ causa Bacchiadis fuerit Aetæonem Melissi F. rapiendi, facile intelligitur. Nescio autem mirarine debeam an detestari oscientiam eorum qui Dictionaria poetica componunt: adeo sæpe in fraudem imperitos inducunt. Sicut hic quidam Bacchiadas, hoc est Corinthi principes, à Bacchide vel Bacchio Herculis F. genus trahentes, idque adeo ex hoc ipso interpretis Apollonii loco, Bacchiorgia celebrantes conuertit.

570. d. *Omnes castra eodem in loco metatos*] Xyl. vertit, *Eodem in loco castrametatos.* & annotat, *ἐν τῷ τῷ.* Aretinus, in cæpo: ut videatur legisse *ἐν τῷ τῷ*, aut aliquid tale. Loquitur autem de seruis Bardæis, flagitiorum Marianorum ministris.

571. d. *Pityusam*] in Belearico mari duæ sunt insulæ Pityusæ, quarum maior Ebyssus, minor Ophiusa dicitur. Ptolem. libro secundo in descriptione Hispaniæ.

572. d. *Fabulantur Tingites, &c.*] Haud scio an pro Tigenna Tingis sit legendum: apud nullum quidem geographum Tigennam reperio nominatam: & quæ de Antæo dicuntur, faciunt eo ut Tingim legamus. Eadem sunt apud Strab. lib. 17. (nisi quod ibi crebro *Λίγυς* pro *Τίγυς* legitur) & apud alios. Fabula de Antæo eiusdem loci occasione refertur à Luciano lib. 4. Apud Strabonem, quum legatur *ὀκελοῦν*, (pro quo noster *ὄμα* posuit) *ἔπιχων*, interpres splendide auxit fa-

bulam, & tibiam l.x. cubitorum vertit. hoc est *ὀμα* *ἐν τῷ* *μυδικῷ*. Quid sit sceletos nemo prope nescit.

574. a. *Domitium & Manlium*] Lusum vox est, ut arbitror, vitiosa. vel L. Domitium legerem, vel Domitium & Lucium (*Λούκιον* non *Λύκιον*) sc. Manilium: cuius lib. 6. cap. 23. in hac historia meminit Orofius, & Liuius lib. 90. prius etiam Amiot placuit.

575. c. *Erat autem in Hispania mos*] Meminit oblique huius consuetudinis Dio noster lib. 53. de Sex. quodam scribens Pacunio, qui Augusto sese deuouisset, ceterisque ut idem facerent suauisset. Non dissimile est quod de Gallorum Sontiatum solduriis refert lib. 3. Comm. Gall. Cæsar, itaque & solduriis eos appellauit, consentiente satis commode rei vocabulo.

578. a. *In Turiensi*] Xyl. vertit, *Ad Duriam.* & annotat, Turiam Aretinus. Græcus liber *Τουρίαν*. Ego Duriam puto legendum, ex epistola Pompeii ad senatum, quæ extat inter tabulas naufragiorum. Sallustii verba sunt: Castra hostium apud Sucionem capta, & prælium apud flumen Duriam, & dux hostium C. Herennius cum vrbe Valentia, & exercitus deleti, satis clara vobis sunt. Meminit huius Durienis prælii etiam Cic. prope initium orationis pro L. Cornelio Balbo:

Ibid. f. *In campis Saguntinis*] *Σαγουντιῶν*. Rectius est apud Appianum *πρὸς Σαγουντιαν*. Urbem autem in quam recessit Sertorius, Calagurium fuisse, ex Liuii lib. 92. patet.

IN AGESILAVM ANNOTATIO.

nes Guil. Xylandri & Herm. Crusarii

interpretum.

596. *Τὴν τὴν ἀνὰ τοὺς πόδας*. Potest accipi bifariam, ut vel amisisse alterum pedem, vel eo laxo & clauso vsus intelligatur. Posterius ego verius pato, claudumque fuisse, non altero mutilatum pede, videturque ea claudicatio ei ex casu quodam, aut offensione pedis, accidisse: quando Lysander etiam apud Xenophontem lib. 3. & mox apud nostrum exponens oraculum de claudo rege, vocabulo *παρὰ πλάσας*, utitur, quod est offendere ad aliquam rem. Itaque & crebro *χολῶς* & *χολῶτης* vocabula vsurpantur de eo vitio.

597. d. *Ille quum propinquos Agidis maternos*] Suisne an Leotychildæ? Prius ego puto debere intelligi, videtur enim fuisse expressurus si de Leotychildæ propinquis voluisset accipi. Omnino autem ista largitio eo faciebat ne fratris hæreditate auctus, videtur avarus esse, & sordidus, idæoque inuidiam sibi conflaret: quam amoliri utroque modo potuit. Neque tamen pugno, quum videam ab Amiotio posterius receptum.

Ibid. e. *Idhinc fuit*] Xyl. vertit, *Id tale est.* annotatque, In Græco verba sunt mendosa. Quod non animaduertens, aut non ita ut debuit fieri perspicuus Grynæus, à quo hæc Vita melius multo quam ab aliis pleræque alia est conuersa, sententiam deprauauit, & confudit. Libellus Xenophontis in laudem Agesilai scriptus omnium manibus teritur. Græcæ autem sic ego legi, & ita scripsisse Plutarchum pro certo habeo: *ὅστε ποιεῖν ἄβουλοισι, ποιοῦν τὸ ἴδιον, ἢ ἐφόρον ἢν ποτε καὶ τῷ χερῶντων, &c.* Est autem singularis laudis, ita regnum gerere ut parendo voluntati ciuium, summam potentiam tibi pates: (quum qui aliis obtemperet, videatur parum, aut certe haud ita multum habere potentia) id qua arte ac quibus rationibus consequutus sit Agesilaus, demonstrandum sibi proponit Plutarchus.

598. c. *Agamemnonem* Od. l. 8. Cr.

Ibid. e. *Delectorum libertinorum ex Ilotis manumissorum duo millia*] Xyl. vertit, *Duo millia lectorum tironum.* & annotat, *νεοδαμῶδες διελθῶτες*. Grynæus, *Disciplina Spartana milites eleēti mille.* Duo millia etiam in Comment. rerum Græcarum Xenoph. lib. 3. leguntur: in Agesilao tria. Athenæus lib. 6. ex Myronis Messeniæ ostendit, neodamodes fuisse seruorum genus qui belli causa manumitterentur: quomodo & ad classem libertati serui *δεσποσιονῶται* appellabantur. & videtur ipsum vocabulum significare eos qui recens disciplina militari instituti, ac quasi domiti essent. Igitur non indocte Amiotus heilotas manumissos vertit.

600. c. *Et turpe dicebat decem millia militum peruenisse duce Xenophonte ad mare*] Nota est historia, præsertim ex Xeno-

phontis libris De expeditione Cyri, de Græcorum millibus decem, qui quum Cyro suppetias tulissent, eo occiso in pugna, varie à regis ducibus tentari, incolumes tamen ex Asia per medios hostes in Europam redierunt. Paucis rem Suidas perstringit in *Ξινοφῶν*.

Ibid. d. *Et esset sine capite inuentum*] Xyl. vertit, *Quum exta parum lætè apparuissent.* annotatque, Sic in genere extuli. Ad verbum est, Quum caput extis, iocinori nempe, defuisset, *ἀλόων φάειντων ἢ ἱερῶν*. Grynæus sacra inuiolata vertit, nescio quo vel codicis mendo (nullum enim erat in nostro) vel argumento inductus. *λοῦος*, quid sit, notius est quam ut in refellendo sit opera ponenda. Mox pro *τῆς ἀπόροις* legendum *ἐν τῶν*, recte vidit.

Ibid. e. *Quippe perhibendum dicebat ille Agamemnonem esse*] Sæpe huius facti meminit Plutarchus, ut hic, in Gryllo, in libello quo ostendit maliciam ad infelicitatem sufficere, & alibi. Loquitur autem de Æthia, Agamemnonis equa, quam ei ut à militia immuni esse liceret, Echepolus Sicyonius dederat. locus est Homeri libro Iliadis penultimo.

603. a. *Adai scribe*] Xyl. vertit, *Idai scribe.* & annotat, *Ἀδαίου*. Sed sequutus sum Xenophontem, cuius ex quarto libro Rerum Græcarum tota hæc est desumpta narratio.

Ibid. c. *In sanctissimis delubris*] Xyl. vertit, *in religiofissimis deorum fanis.* & annotat, *ἐν τῆς ἀγία τῶν τῶν ἱερῶν*. Monstrose hunc locum corrumpit Grynæus, planum quidem satis & expeditum: desumptum & ipsum ex Agesilao Xenophontis, qui diserte scribit, eum peregrinantem nunquam in priuata domo vlla, semper in templo aliquo diuertere solitum. Id faciebat eo ut quum in iis quæ palam agebat, facile omnem impudicitia immodestiaque suspicionem euitasset, etiam ea quæ semotis arbitris homines agunt, casta omnia esse & sancta ostenderet: deorum scilicet testimonio, quos inspectores eorum adhibebat. multo id rectius quam Demetrius Poliorcetes, qui suis libidinibus impuraque lasciuia ipsius Mineræ, castissimi numinis, (ut cum habebatur) ædem pro hospitio sibi ab Atheniensibus concessam polluit.

606. c. *Canathra appellant gryphorum & tragelaphorum lignea simulacra*] Xenophon scribit, Agesilaum solitum publico canathro Amyclas vehi. *ἀκουσάτω ὃ* (inquit) *ὡς ὅτι πολλοὶ κανάθρου κατήει εἰς Ἀμύκλας*. Varinus hoc vocabulum ita explicat: Canathra, astrabe est, aut currus crates (*πέριματα*) habens, quo in pompa vtuntur virgines (nimirum Lacedæmonia) quum in Helenæ templum eunt. Quidam ferunt, ea habere imagines ceruorum aut vulturum, *γυπῶν*. Vulturum